

Деревенко Є. О.,
викладач іноземної мови циклової
комісії загальноосвітніх дисциплін,
Ізмаїльський агротехнічний фаховий
коледж

ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА»

Анотація: Самостійна робота студентів в умовах реформування ЗФПО є однією з найважливіших складових частин учбової роботи у закладі освіти. Її метою є формування творчої особистості, яка здатна на саморозвиток, самоосвіту, інноваційну діяльність не лише під час навчання, а й протягом усього життя: сучасна людина повинна навчатися сприймати та аналізувати великий об'єм нової інформації, критично ставитися до її оцінки, вміти аналізувати.

Ключові слова: інтеграція, модернізація, самостійна робота, самостійна діяльність, ефективні засоби.

Вступ. Процеси інтеграції в європейській й світовій освіті вимагають модернізації освітніх процесів, пошуку шляхів удосконалення навчально-виховного процесу, розроблення нових методів та форм взаємодії викладача та студента. Життям доведено, що тільки ті знання, які студент здобув самостійно, завдяки власному досвіду, думці і діям, будуть насправді міцні. Саме тому освіта поступово, але неухильно переходить від передачі інформації до керівництва навчально-пізнавальною діяльністю, формування в студентів навичок самостійної творчої роботи, здатності до прийняття відповідальних конструктивних рішень. Ми маємо готувати фахівців, компетентність яких визнавалася б не тільки в окремій державі, але й в усьому світі. Самостійна робота є не лише однією із форм організації навчального процесу, але й ефективним засобом активації пізнавальної діяльності студентів.

У психолого-педагогічній літературі часто використовуються два близькі за змістом, але не тотожні терміни — «самостійна робота» і «самостійна діяльність» студентів. Перший термін з'явився давно, широко представлений у працях педагогів 60-х рр., постійно використовувався методистами і вчителями, поширений також і в наш час, хоча й несе неоднозначне змістове навантаження. З одного боку, ним визначають форму організації навчання, у якій представлена як діяльність викладача, так і діяльність сту-

дентів, з другого боку, самостійна робота — це тільки спеціальні завдання, які призначені для самостійного виконання студентами, це, зрештою, лише робота студентів над завданням. Відмінність самостійної роботи від самостійної діяльності полягає в особливостях їх організації, а саме:

1) самостійна робота є формою організації самостійної діяльності; 2) самостійна робота завжди суворо обмежена часовими рамками; 3) результати виконання самостійної роботи контролюються педагогами, а тому її виконання є обов'язковим для кожного студента [2].

Особливе значення набуває організація самостійної роботи при вивченні іноземних мов як одного із засобів спілкування та пізнання оточуючого світу. Традиційно самостійна робота студентів займала значний обсяг у процесі оволодіння іноземною мовою, зокрема при засвоєнні та опрацюванні лексичного, граматичного матеріалу, при розвитку навичок читання та писемного мовлення. Існуючі підручники, словники, довідники, комп'ютерні та мультимедійні технічні засоби, мережа Інтернет надають широкі можливості студентам самостійно опрацювати матеріал та удосконалювати знання з іноземної мови. Однак у цьому процесі роль викладача не повинна бути пасивною, він повинен правильно організувати самостійну роботу студентів, створити необхідне навчально-методичне забезпечення.

Важливу роль в цьому процесі відіграє використання комп'ютерних технологій та мережі Інтернет, аудіо- та відеоматеріалів, методу проєктів тощо. Слід підкреслити, що ефективною самостійна робота може бути лише тоді, коли студенти зацікавлені у її виконанні. Усі перераховані вище технології в значній мірі сприяють досягненню цієї мети.

Розглянемо їх роль в організації самостійної роботи та засоби використання більш детально. Комп'ютерні технології та мережа Інтернет є основними способами зацікавлення та заохочення студентів до самостійної роботи завдяки багатьом факторам. По-перше, це зручність у використанні та доступність цих засобів, адже сьогодні у кожному закладі освіти є комп'ютерні класи та мультимедійні аудиторії, під'єднанні до мережі Інтернет, а переважна більшість студентів має комп'ютер та Інтернет вдома. По-друге, способом заохочення є широкі можливості для самостійної роботи студентів, такі як праця з текстами, аудіо- та відеоматеріалами, спеціальними програмами, електронне тестування, спілкування з носіями іноземної мови в режимі он-лайн, можливість знайти потрібний матеріал на будь-яку тему тощо. Сьогодні існує низка комп'ютерних програм для вивчення, розвитку та вдосконалення знань, умінь та навичок студентів. Всі ці програмні продукти можна розподілити на чотири основні категорії:

1. Електронні словники (Lingvo, Webster's Dictionary, Longman Dictionary, Macmillan English Dictionary та інші), що надають можливість

швидко знаходити слово з усіма його значеннями та можливими граматичними формами, прослуховувати озвучену транскрипцію та розглядати приклади речень з даним словом, щоб краще зрозуміти його значення у різних контекстах. Їх можна активно застосовувати для самостійної роботи з текстом, аудіо- та відеоматеріалами тощо.

2. Електронні перекладачі, що дозволяють перекладати великі тексти (Prompt, Magic Goody та інші), хоча вони не завжди надають переклад, що відповідає усім синтаксичним та стилістичним нормам мови. Застосовуються для самостійної роботи з текстом.

3. Програми для вивчення іноземної мови, орієнтовані на свою аудиторію та рівень володіння мовою. Можуть активно використовуватися на різних етапах роботи з лексичним та граматичним матеріалом.

4. Програми для тестування з іноземної мови (електронне тестування з TOEFL, IELTS та ін.) служать для перевірки та контролю знань, визначення загального рівня володіння іноземною мовою.

Окрім вищезазначених категорій, варто зазначити також наявність спеціальних програм для викладачів, які дозволяють проводити електронне тестування студентів. Такі програми можуть стати незамінними у процесі перевірки та оцінки самостійної роботи студентів, оскільки вони суттєво економлять час викладача.

Таким чином, комп'ютерні технології та мережа Інтернет є надзвичайно ефективними засобами організації самостійної роботи студентів і заслуговують широкого використання. Вони комплексно розвивають навички мовлення, дозволяють глибше зрозуміти культуру країни, мова якої вивчається, спонукають інтерес до вивчення іноземної мови.

Важливим елементом самостійної навчальної діяльності студентів при оволодінні іноземною мовою є використання відеоматеріалів. Робота з такими матеріалами урізноманітнює види діяльності студентів, підвищує рівень мотивації вивчення іноземної мови, дає можливість працювати з автентичними зразками мови, що є особливо актуальним з огляду на відсутність іншомовного оточення [1]. Корисною є розробка комплексу завдань до тематично орієнтованих відеоматеріалів, а саме – автентичних художніх фільмів. Обраний відеоматеріал має відповідати темам, що вивчаються згідно з програмою. Завдання складаються із підготовчих вправ, що виконуються перед переглядом, низки запитань та завдань на перевірку розуміння відеоматеріалу, а також заключного комплексу вправ на обговорення побаченого та виконання творчих письмових завдань. Завдання, що виконуються перед переглядом відеозапису, містять вправи на прогнозування змісту фільму, роботу з лексикою, налаштування студентів на сприймання

відповідного матеріалу, активізацію фонових знань. Перевірка розуміння змісту здійснюється за допомогою вправ на визначення правильності тверджень, тестових завдань із варіантами відповідей, вправ на заповнення пропусків або вибір із низки запропонованих лексичних одиниць тощо. Слід звернути увагу на те, що низка вправ сприяє активізації не лише лексичного, але й граматичного матеріалу [2]. Перегляд фільмів та виконання вправ сприяє розвитку пам'яті, уваги, логічного та творчого мислення, а також поглибленню знань студентів про країну, мова якої вивчається.

Одним з найефективніших та найцікавіших методів самостійної роботи студентів при вивченні іноземних мов є метод проєктів. Він надає можливості студентам навчитись самостійно шукати шляхи вирішення проблеми, знаходити та відбирати необхідну інформацію, аналізувати, створювати новий практично значущий для них продукт, робити свої висновки та презентувати широкій аудиторії. Метод проєктів сприяє розвитку творчих здібностей студентів та пробуджує пізнавальний інтерес, поліпшує зацікавлення вивченням іноземної мови, а тому широко використовується викладачами для самостійної роботи студентів.

Усі ці сучасні технології сприяють розвиткові самостійної роботи студентів в умовах реформування ЗФПО створюють умови для ефективної організації самостійної роботи при вивченні іноземних мов як одного із засобів спілкування та пізнання оточуючого світу.

Висновки. Під час самостійної роботи спеціально організований і керований процес навчання спрямовується на формування пізнавальних інтересів студентів, розвиток їх вольових якостей і творчих професійних здібностей на основі оволодіння системою наукових знань, пізнавальних умінь та навичок. Саме в цьому полягає як сутність, так і важливе завдання самостійної роботи студентів у процесі навчання. Самостійна робота виробляє у студентів установку на свідоме систематичне поповнення своїх знань, є важливою умовою самоорганізації й самодисципліни, важливим засобом педагогічного керівництва та управління самостійною пізнавальною діяльністю.

Список використаних джерел

1. Олійник Л.Й. Інноваційні технології викладання іноземних мов [Електронний ресурс] // http://www.nauka.com/Page_ru.htm.
2. Федоренко Ю.П. Доцільність і особливості використання аудіо і відео матеріалів на уроках іноземної мови [Електронний ресурс] // URL: http://www.nauka.com/10_NPE_2008/Philologia/29839.doc.htm.
3. Козлакова Г. Сучасні високі технології: особливості використання для самостійної освіти / Нові технології навчання: збірник наукових праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Київ, 2019. Вип.92. С.128–134